

در شرایط اپیدمی ها، بلايا و بحران ها، برنامه های سلامتی در بخش های مختلف ارایه خدمت (غربالگری، تشخیص و درمان، مراقبت و پیگیری ها) آسیب پذیر می شوند و احتمال کاهش پوشش برنامه های سلامتی و عدم ارایه استاندارد و دقیق خدمات، به خصوص در نوزادان بسیار بیش تر است. اکنون، با بروز پاندمی ویروس ۱۹ Covid در دنیا، اندیشیدن و به کارگیری تدابیر موثر برای پیشگیری و به حداقل رساندن ابتلا به این ویروس در پرسنل ارایه دهنده خدمات، نوزاد و والدین و ارایه دقیق و مناسب خدمات سلامتی ضروری است، تا تمامی نوزادان از خدمات سلامتی برخوردار شده و پوشش برنامه ها کاهش نیابد. لذا خواهشمند است با به کارگیری توصیه های زیر و در صورت نیاز اقدامات دیگر، همچنان، ارایه خدمات به نوزادان این مرز و بوم را به نحو احسن ادامه دهید.

توصیه های کلی و مهم در اپیدمی ویروس ۱۹ Covid:

- ۱) تماس های فیزیکی و در محیط های دربسته و محدود، به حداقل ممکن و لازم تقلیل یابد.
- ۲) شرایط فیزیکی محل نمونه گیری و فاصله گذاری بین مراجعه کنندگان، باید به گونه ای باشد که احتمال آلوده شدن به ویروس ۱۹ Covid به حداقل برسد.
- ۳) زمان ارایه خدمات تنظیم شده، و از ازدحام و تراکم شدید کار در زمان مشخص، پرهیز شود.
- ۴) در صورت امکان ارایه خدماتی که امکان به تعویق افتادن دارند، به بعد از بحران موکول شوند.
- ۵) بعضی از خدمات را می توان از طریق فضای مجازی و یا دیگر روش های غیرحضوری انجام داد. لذا از این امکانات بیش تر و بهتر استفاده گردد.
- ۶) تا حد امکان ارایه خدمات بهداشتی به صورت "ادغام یافته" انجام شود.
- ۷) کلیه وسایل و تجهیزات حفاظت از ابتلا به بیماری، برای پرسنل فراهم شده و به طور مستمر و به تعداد کافی در اختیارشان باشد.
- ۸) نیروی انسانی رزرو برای جایگزینی سریع به جای نیروهایی که به علل مختلف (بیماری، بارداری، زایمان، خستگی ناشی از کار زیاد و ...) قادر به ارایه خدمت نیستند، تعیین شوند.
- ۹) برای ارایه خدمات، حتماً از پرسنل با تجربه و ماهر استفاده شود. در دوران بحران تا حد امکان از به کارگیری نمونه گیران غیر ماهر و کم تجربه اجتناب شود. چون هر نمونه نامناسب اخذ شده از پای نوزاد، مساوی است با فراخوان مجدد نوزاد و امکان آلودگی به ویروس ۱۹ Covid پرسنل، نوزاد و همراهش، و همچنین باعث هدر رفتن منابع مالی و دیر شدن زمان شروع درمان در بیماران می شود.
- ۱۰) در صورتی که "مرکز نمونه گیری از پاشنه پای نوزادان" در محل ارایه خدمات به افراد مشکوک و یا مبتلا به کرونا قرار گرفت، بر اساس "دستورالعمل اجرایی نحوه تأمین و توزیع داروی مورد نیاز و پیگیری بیماران تحت درمان سرپایی COVID ۱۹ - نسخه ۱، صفحه ۷"، که با نامه شماره ۱۰۰/۱۷۰۲ مورخ ۹۸/۱۲/۱۶ مقام محترم وزارت ابلاغ شده است، می بایست اقدامات زیر انجام شود:
 - انتقال مرکز نمونه گیری نوزادان، به طور موقت تا پایان بحران کرونا، به نزدیک ترین مرکز نمونه گیری نوزادان که محل ارایه خدمت به افراد مشکوک به کرونا نمی باشد.
 - اطلاع رسانی دقیق مبنی بر جابجا شدن مرکز نمونه گیری به طور موقت در محله و راهنمایی والدین برای بردن نوزادانشان به محل نمونه گیری جدید
 - غربالگری از نوزادان توسط نمونه گیرهای مرکز نمونه گیری مبدا
- ۱۱) به منظور غربالگری از کلیه نوزادان و پیشگیری از کاهش پوشش غربالگری نوزادان، کلیه زایشگاه ها و بیمارستان ها موظفند که آمار روزانه متولدین و شماره تلفن تماس آنان را به مرکز بهداشت شهرستان مربوطه گزارش دهند و مرکز بهداشت نیز می بایست آن لیست را در اختیار مراکز نمونه گیری نوزادان قرار دهد.

۱۲) حداکثر استفاده از ظرفیت صدا و سیما و یا رسانه های محلی برای اطلاع رسانی و آموزش همگانی انجام گیرد.
۱۳) تا حد امکان از فضای مجازی و آموزش های از راه دور و استفاده از TeleHealth (در صورت دسترسی) به جای آموزش های گروهی و چهره به چهره و همچنین پیگیری و مراقبت ها استفاده شود.

وظایف ارایه دهندگان خدمات در روند اجرای برنامه های غربالگری نوزادان

اطلاع رسانی

- ✓ آموزش اهمیت غربالگری نوزادان در رسانه ها و فضای مجازی (و یا هر روش ممکن دیگری) به منظور ترغیب والدین به غربالگری نوزادان و انجام غربالگری در زمان مناسب و کاهش ترس از ابتلا به ویروس کرونا.
- ✓ اطلاع رسانی و آموزش متناسب با دوره اپیدمی به مادران باردار در دوران بارداری و مادران تازه زایمان کرده هنگام بستری و مرخصی از زایشگاه و بیمارستان برای انجام غربالگری نوزادان در زمان مناسب و ارایه آدرس دقیق مراکز نمونه گیری از پاشنه پا نوزادان.
- ✓ در صورت امکان، نوبت دهی برای انجام غربالگری نوزادان و پیشگیری از تجمع والدین و نوزادان در مرکز نمونه گیری.
- ✓ در صورت نیاز، فعال کردن شیفت بعد از ظهر برای انجام غربالگری نوزادان و پیشگیری از تجمع والدین و نوزادان در مرکز نمونه گیری و رعایت فاصله گذاری هوشمند.
- ✓ اطمینان از انجام غربالگری نوزادان در کلیه متولدین روستا و یا منطقه تحت پوشش هر بهورز و مراقب سلامت.
- ✓ چنانچه والدین، نوزاد خود را برای نمونه گیری از پاشنه پا (چه در نمونه گیری نوبت اول و چه در نمونه گیری بعدی)، به مرکز نیاوردند، بهورز و مراقب سلامت موظفند که:
 - پیگیری تلفنی تا ۳ بار انجام شود و در هر تماس، با توضیح اهمیت انجام غربالگری نوزادان و پیشگیری از عقب ماندگی ذهنی در بیماران احتمالی، والدین به غربالگری نوزادان ترغیب شوند.
 - در هر بار تماس، شماره تماس والدین، نام و نام خانوادگی تماس گیرنده و زمان دقیق آن در دفتری ثبت و نگهداری شود.

آموزش

- ✓ انجام آموزش های مربوط به ویروس ۱۹ Covid برای کلیه پرسنل ارایه دهنده خدمت به منظور حفاظت شخصی و اجتماعی از آلوده شدن به ویروس و همچنین پاسخ دهی به سوالات مراجعه کنندگان (در صورت امکان آموزش به صورت مجازی).
- ✓ آموزش والدین بیماران شناسایی شده با رعایت کلیه موارد پیشگیری از آلوده شدن به ویروس (ترجیحا تلفنی و در صورت امکان آموزش به صورت مجازی).

نمونه گیری از پاشنه پا بر کاغذ فیلتر (غربالگری)

- گر چه کودکان زیر یک سال فقط ۱۵ درصد موارد ابتلا به ویروس ۱۹ Covid را در جمعیت کودکان و نوجوانان تشکیل می دهند. اما باید هر مراجعه کننده را ناقل ویروس فرض کرد و کلیه اقدامات پیشگیری را رعایت نمود.
- ✓ داشتن تهویه مناسب در مرکز نمونه گیری از پاشنه پای نوزادان و اصلاح سریع آن در صورت بروز مشکل.
 - ✓ استفاده از کلیه وسایل حفاظتی (ماسک، عینک و یا شیلد، دستکش، ژل و محلول ضد عفونی کننده، گان). در مواردی که گان در دسترس نیست، باید از روپوش استفاده شده و در تمام مدت دکمه های روپوش بسته باشند.
 - ✓ تعویض دستکش، استفاده از ژل و محلول ضد عفونی کننده، قبل و بعد از انجام نمونه گیری از پاشنه پای هر نوزاد.
 - ✓ شستشوی مکرر دست ها با آب و صابون (حداقل به مدت ۲۰ ثانیه).

- ✓ اجتناب از خوردن و آشامیدن در اتاق نمونه گیری.
- ✓ ضدعفونی کردن مستمر محیط و وسایل کار با الکل ۷۰ درصد و یا دیگر محلول های مجاز ضدعفونی.
- ✓ ممانعت از ایجاد ازدحام در محل نمونه گیری (بیش از یک همراه با نوزاد نباشد و وسایلی مثل کیف، موبایل و ... با خود نداشته باشد).
- ✓ حفظ فاصله ایمن با مراجعین در هنگام پر کردن فرم شماره ۱ غربالگری.
- ✓ جمع آوری و معدوم کردن مناسب پسماندهای اتاق نمونه گیری و وسایل و تجهیزات مصرفی.
- ✓ در صورت بروز علائم آلودگی به ویروس در هر کدام از اعضای تیم اجرای برنامه، باید بلافاصله موضوع به مافوق اطلاع داده شود و اقدامات لازم انجام گردد.

نکته مهم: غربالگری نوزادان بستری در بیمارستان ها می بایست بر اساس دستورالعمل کشوری نوزادان بستری انجام شود.

فراخوان و راهنمایی برای انجام آزمایش تایید تشخیص و مراقبت ها

- ✓ انجام تلفنی فراخوان موارد مشکوک، راهنمایی برای مراجعه به پزشک فوکال پوینت برنامه و آزمایشگاه منتخب برای انجام آزمایش تایید تشخیص، پیگیری مراقبت ها و اخذ اطلاعات مربوط به مراقبت ها برای ثبت در فرم شماره ۴ برنامه.
- ✓ جمع آوری دقیق داده ها و ارسال به هنگام آن به سطوح بالاتر.
- ✓ ارایه فیدبک در اسرع وقت به سطوح پایین تر.
- ✓ عدم انجام آزمایش ها و تصویربرداری های اتیولوژیک غیرضروری در دوره اپیدمی.

نظارت بر حسن اجرای برنامه

- ✓ تقویت نظارت بر اجرای به هنگام و دقیق با استفاده از چک لیست های مربوطه
- ✓ نظارت مضاعف و مستمر بر مراکز نمونه گیری از پاشنه پا در دوره اپیدمی ویروس ۱۹ Covid با هدف تامین و در دسترس بودن تجهیزات و وسایل مورد نیاز غربالگری و حفاظتی برای پرسنل، رعایت اصول پیشگیری توسط پرسنل، ارایه بهتر خدمات و کاهش احتمال ابتلا.
- ✓ به کارگیری راهکارهای مناسب برای پیشگیری از کاهش پوشش برنامه، و اطمینان از انجام مراقبت های لازم از آنان.
- ✓ کمک به مدیریت استرس و کاهش اضطراب و نگرانی والدین در این ایام با پاسخگویی به سوالات آنان.

نمونه گیری از نوزادان مشکوک و یا مبتلا به ویروس ۱۹ Covid

- برای نمونه گیری از نوزادانی که از مادران مبتلا به ویروس ۱۹ Covid متولد شده اند، صرف نظر از مثبت بودن و یا نبودن تست کرونای آنان، می توان از یکی از روش های زیر استفاده کرد:
- ۱) در اتاق و یا محلی مجزا از اتاق نمونه گیری دیگر نوزادان و با رعایت کلیه اقدامات و توصیه های مربوط به پیشگیری از ابتلا، نمونه گیری از نوزاد انجام شود. بدیهی است که پس از نمونه گیری آن محل ضدعفونی شود.
 - ۲) می توان از روش Drive Through Service استفاده کرد. به این صورت که یک نفر از افراد فامیل (که تست کرونای منفی دارد و یا علائمی دال بر ابتلا ندارد) نوزاد را با اتومبیل به محوطه مرکز نمونه گیری آورده و نمونه گیر در اتومبیل، از نوزاد نمونه گیری انجام دهد.
 - ۳) در صورتی که به هیچ وجه امکان آوردن نوزاد به مرکز نمونه گیری وجود نداشته، با اعزام نمونه گیر به منزل نوزاد و با رعایت کلیه اقدامات و توصیه های مربوط به پیشگیری از ابتلا، نمونه گیری انجام شود.

وظایف والدین و سرپرست نوزادان

- ✓ رعایت کلیه توصیه های پیشگیری از ابتلا به ویروس ۱۹ Covid برای خود و نوزادانشان.
- ✓ استفاده از ماسک و دستکش هنگام آوردن نوزاد به مرکز غربالگری.
- ✓ رعایت فاصله گذاری ایمن با دیگر مراجعه کنندگان.
- ✓ قراردادن ماسک و دستکش ها در یک کیسه زباله مجزا و قرار دادن آن در سطل زباله.
- ✓ تعویض لباس ها بعد از ورود به خانه و شستشوی کامل آن ها با آب گرم ۴۰ درجه و بیشتر.
- ✓ شستشوی دقیق و استاندارد دست ها (حداقل ۲۰ ثانیه با آب و صابون و یا محلول های ضدعفونی کننده حاوی الکل ۷۰ درصد).
- ✓ تعویض لباس ها و شستن دست ها و صورت نوزاد بعد از برگشتن به خانه.

نکته های مهم در اجرای برنامه کشوری غربالگری شنوایی نوزادان

- (۱) پیش از تماس با هر نوزاد دست ها را با آب و صابون شسته و قبل از انجام آزمایش از ماسک و دستکش یک بار مصرف استفاده شود.
- (۲) برای انجام آزمایش غربالگری OAE از کاف یا پروب ضدعفونی شده با الکل استفاده گردد.
- (۳) برای انجام آزمایش غربالگری AABR، برای هر نوزاد از الکترودهای یک بار مصرف استفاده گردد.
- (۴) پس از استفاده، کاف یا پروب های دستگاه ویژه آزمایش غربالگری OAE، در ظرف جداگانه قرار داده شوند.
- (۵) در پایان هر روز کاری، کاف یا پروب های دستگاه ویژه آزمایش غربالگری OAE با الکل طبی ۷۰ درصد ضدعفونی شده و در ظرف تمیز و ضدعفونی شده نگهداری گردد.
- (۶) در صورت ناکافی بودن تعداد کاف یا پروب دستگاه ویژه آزمایش OAE برای استفاده در طول روز، می توان آن ها را ضدعفونی کرده و پس از خشک شدن، مجدداً مورد استفاده قرار داد.

منابع:

- ۱) دستورالعمل اجرایی نحوه تأمین و توزیع داروی مورد نیاز و پیگیری بیماران تحت درمان سرپایی ۱۹ COVID - نسخه ۱، صفحه ۷.
- ۲) ۲۰۲۰ Recommendations for Preventive Pediatric Health Care .COMMITTEE ON PRACTICE AND AMBULATORY MEDICINE, BRIGHT FUTURES PERIODICITY SCHEDULE WORKGROUP .*Pediatrics* ۲۰۲۰;۱۴۵; DOI: ۱۰.۱۵۴۲/peds.۲۰۲۰-۰۰۱۳ originally published online February ۱۸, ۲۰۲۰; <http://pediatrics.aappublications.org/content/۱۴۵/۳/e۲۰۲۰۰۱۳>.
- ۳) AAP issues guidance to ensure continued care for children during pandemic. AAP News. ۲۰۲۰. American Academy of Pediatrics. <https://www.aappublications.org/news/۲۰۲۰/۰۱/۲۸/coronavirus>.
- ۴) COVID-۱۹ Clinical Guidance Q & A. AAP News. ۲۰۲۰. American Academy of Pediatrics. <https://www.aappublications.org/news/۲۰۲۰/۰۱/۲۸/coronavirus>.
- ۵) AAP issues guidance on infants born to mothers with suspected or confirmed COVID-۱۹ .AAP News. ۲۰۲۰. American Academy of Pediatrics. <https://www.aappublications.org/news/۲۰۲۰/۰۱/۲۸/coronavirus>.
- ۶) CDC updates guidance on PPE for health care personnel; COVID-۱۹ declared a pandemic .AAP News. ۲۰۲۰. American Academy of Pediatrics, <https://www.aappublications.org/news/۲۰۲۰/۰۱/۲۸/coronavirus>.
- ۷) COVID-۱۹: Information for screening providers For Health Professionals . <https://www.cdc.gov/coronavirus/۲۰۱۹-ncov/hcp/index.html>
- ۸) COVID-۱۹: Information for screening providers For Health Professionals. <https://www.nsu.govt.nz/health-professionals/covid-۱۹-information-screening-providers>
- ۹) Guidance for health workers. WHO. ۲۰۲۰.
- ۱۰) Infection prevention and control for COVID-۱۹ in healthcare settings - first update ۱۲ March ۲۰۲۰. European Centre for Disease Prevention and Control, Stockholm. <https://www.ecdc.europa.eu>